

Luo / Muokkaa

Lähetä

Lausunnonantajat

Yhteenveto

Ehdotus hallituksen esitykseksi laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asiointin tukipalveluista (VM140:06/2013)

Lausunnonantajan saate

Lausunnonantajia: 1 ▼

Voit kirjoittaa lausunnon tähän. Lausuntopalautteen arvioinnin ja asian mahdollisen jatkovalmistelun helpottamiseksi lausunnossa pyydetään noudattamaan hallituksen esityksen otsikointia ja jäsentelyä. Lisäksi pyydetään mahdollisuuksien mukaan arvioimaan kaavailtujen lainmuutosten vaikutuksia.

Fujitsu Finland Oy, Koskinen Mika Päivitetty: 8.1.2016

Aikaisempi lausunto lähetetty: 7.1.2016

Fujitsu Finland Oy:n lausunto vastauksena "Lausuntopyyntöön hallituksen ehdotuksesta laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asiointin tukipalveluista"

Yleistä

Kiitämme mahdollisuudesta lausua mielipiteemme ehdotuksesta laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asiointin tukipalveluista.

Nyt lausuttavana olevan esityksen taustalla on valtionhallinnossa valittu toimintamalli, jossa jo olemassa olevien ja siten täysin valmiiden palveluiden käyttämisen sijaan valtio itse toteuttaa ohjelmistoratkaisuja ja ryhtyy tuottamaan jatkuvia palveluita valtiollisena tuotantona. Tämä toimintamalli näyttäytyy Kansallisen palveluarkkitehtuurin läpiviennissä ja useiden muidenkin valtio-organisaatioiden toiminnassa.

Näkemyksemme mukaan valtionhallinnossa omaksuttujen linjausten tulisi huomioida myös markkinoilla toteuttavien ja markkinoilla olevien valmiiden palveluiden käyttämisen mahdollisuus. Mikäli tavoitteena on kustannustehokkuuden lisääminen, ei tätä näkemyksemme mukaan optimaalisesti saavuteta sillä, että korvataan olemassa olevat ja täysin toimivat yksityisen sektorin avulla tuotetut järjestelmät pääosin valtionhallinnon oman ohjelmistotuotannon ratkaisuin. Kustannustehokkuus puoltaa olemassa olevien ja toimivien ratkaisuiden sisällyttämistä nyt suunnitteilla oleviin rakenteisiin. Kaikkea vanhaa ei mielestämme kannata hylätä uuden kustannuksella, vaan rakentaa kustannustehokas ja toimiva kokonaisuus.

Yhtenä esimerkkinä voi esittää sen, että nyt ehdotetussa ratkaisussa korvataan markkinaehtoisesti tuotettu, erinomaisella asiakastyytyvyydellä ja kustannustehokkuudella toimiva Verkkotunnistamisen ja maksamisen (Vetuma) palvelu toisella palvelulla, jota parhaillaan rakennetaan valtion sisäisenä työnä.

Väestörekisterikeskukseen luodaan massiivista ohjelmistotuotannon keskittymää. Tämä organisaatio ohjaa tuntityönä hankittavia ulkopuolisia ohjelmistokehitysresursseja. Tämän jälkeen tarvitaan luonnollisesti kyvykkyys tuottaa myös itse tuotannon aikainen palvelu. Tällaisen kyvyn kasvattaminen, edelleen kehittäminen ja ylläpitäminen vaativat aikaa ja resursseja, jotka on

huomioitava kokonaistehok-kuutta arvioitaessa.

Taloudelliset hyödyt ja vaikutus viranomaisten toimintaan (luku 4.3)

Lausunnon kohteena olevan hallituksen esityksen luvussa 4.3 perustellaan palvelutieto-varannon toteuttaminen. Perustelut kaipaavat mielestämme tarkentamista.

Pääsyyksi palvelutietovarannon toteuttamiselle mainitaan manuaalisen keskitetyn palvelutietojen keruutyön poistuminen (Suomi.fi, kustannukset n. 100 000 euroa vuodessa). Palvelutietovaranto ei kuitenkaan tule tuottamaan säästöjä: mikäli asiaa katsotaan kokonaisuutena, palvelutietovarannon luominen tulee synnyttämään lisäkuluja. Perusteluissa mainitaan jo tarve keskitettyyn ohjaukseen, tukeen ja kehittämiseen. Merkittävin lisäkulu tulee kuitenkin aiheutumaan julkisen sektorin sisällä tehtävästä päällekkäisestä työstä. Eri organisaatioiden omien viestintäratkaisuiden päävälineenä ovat organisaation omat Internet-sivut, joissa organisaatiot viestivät toiminnastaan ja palveluistaan. Keskitetty palvelutietovaranto ei tule korvaamaan näitä, vaan se rakennetaan ylimääräiseksi kerrokseksi olemassa olevien tietovarantojen rinnalle. Palvelujen kuvaukset eivät voi viestintätoiminnasta siirtyä pois organisaatioiden omista viestintävälineistä palvelutietovarantoon, joten niitä tullaan erikseen ja rinnakkain ylläpitämään molemmissa paikoissa. Tämän päällekkäisen työn kokonaiskustannus ylittää monikertaisesti 100 000 € (esi-merkiksi jos 300 organisaatiolle syntyy lisätyötä vuodessa keskimäärin 3 000 € edestä, kokonaiskulu on 900 000€). Tämän ja perusteluissa mainittujen kulujen lisäksi on laskettava myös tekniseen toteutukseen ja ylläpitoon liittyvät kulut, jotka ovat luultavasti myös satoja tuhansia euroja.

Palvelutietovarannon on kuvattu parantavan palvelutietojen ja -kuvausten yhdenmukaisuutta, oikeellisuutta, ymmärrettävyyttä ja ajantasaisuutta. Tämä on hyvä ja ymmärrettävä tavoite. Palvelujen käyttäjien kannalta palvelujen kuvausten olisi kuitenkin luontevinta olla mahdollisimman lähellä itse palveluita. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että palvelut kuvattaisiin omassa kontekstissaan. Esimerkiksi kuntalaiselle olisi todennäköisesti vaivatonta lukea kunnan tarjoamista liikunnan sähköisistä avustushakemuspalveluista samassa yhteydessä, missä kunta viestii liikuntatoiminnastaan, eli kunnan omilla internet-sivuillaan. Nyt ehdotetussa mallissa palvelutietovarannon kuvaukset ovat kuitenkin täysin erillään kontekstistaan ja määrämuotoisena rajaavat mahdollisuuksia kuvailla palveluja, kuten näyttää kalenteritapahtumia ja aiheeseen liittyvää muuta viestintää. Näin palvelutietovaranto ei välttämättä paranna ymmärrettävyyttä, vaan voi pahimmassa tapauksessa jopa huonontaa sitä. Kuten edellä todettiin, palvelutietovarannon tietojen ylläpito aiheuttaa palveluja tarjoavalle organisaatiolle lisätyötä ja -kuluja. Johtuen mahdollisesta manuaalishakemustyöstä, aiheutuneista lisäkuluista ja varannon vähäisistä hyödyistä itse palveluntarjoajalle, saattaa seurauksena olla se, että organisaatiot tulevat päivittämään palvelutietovarantoja omien tietojensa osalta huomattavasti harvemmin kuin omia internet-sivujaan. Tällainen tilanne vuorostaan olisi omiaan heikentämään myös ratkaisulla tavoiteltuja päämääriä kuten tietojen oikeellisuutta ja ajantasaisuutta.

Perustietovarantojen liittäminen palveluväylään

Kuten luvussa 4.3 (Taloudelliset hyödyt ja vaikutus viranomaisten toimintaan) on kuvattu, suurin säästöpotentiaali tulee integraatioiden rakentamisesta eri organisaatioiden, palvelujen ja tietovarantojen välille. Näkemyksemme mukaan merkittävimmissä roolissa on keskeisten tietovarantojen liittäminen palveluväylään sähköisten asiointipalveluiden hyödynnettäväksi. Nämä keskeiset tietovarannot, eli perustietovarannot, kattavat esim. ihmiset, ajoneuvot, kiinteistöt, kartat, yritykset, omaisuustiedot, liikennetiedot jne. Tämä liittäminen mahdollistaa kuvattujen tietojen tehokkaan yhteiskäytön ja helpottaa lisäksi merkittävästi sähköisten asiointipalvelujen

toteuttamista.

Erilaisten perustietovarantojen liittäminen tulisikin varmistaa mielestämme kaikin tavoin tavoitteiden saavuttamiseksi. Lakiehdotuksen pykälässä 6 (sivu 56) veloitetaan nimetty-jen tietovarantojen ylläpitäjiä tarjoamaan tiedot VRK:n käytettäväksi. Laissa ei kuitenkaan nimetä sähköisen asiointipalvelujen kannalta tärkeitä perustietovarantoja eikä veloiteta näiden ylläpitäjiä liittämään perustietovarantojansa palveluväylään kaikkien osapuolten käyttöön (huomioiden laki). Jotta säästöpotentiaalit voidaan saavuttaa, tulisi näkemyksemme mukaan tärkeät perustietovarannot tunnistaa ja veloittaa niitä hallitsevat organisaatiot, mahdollisesti jopa sanktioiden kautta, liittämään varannot palveluväylään. Ilman tätä on huomattava riski siinä, ettei KaPA-hanke ei tuo merkittäviä muutoksia nykytilanteeseen verrattuna.

Yksityisen sektorin tunnistautuminen

Oman arviomme mukaan yksityisen sektorin vahva tunnistaminen ei vaikuta olleen - ainakaan toistaiseksi - käyttäjille tärkeää. Pidämme myös mahdollisena, että näin saattaa olla myös tulevaisuudessa, koska sellaisia kuluttajan ja yrityksen välisiä palveluita, joissa henkilöllisyys olisi kyttävä todistamaan vahvasti, ei juuri ole. Sähköisessä kaupankäynnissä riittää, että henkilöllä on maksukortti, joka on voimassa ja joka ei ole sulkulistalla, ja tämän maksukortin tilillä katetta. Vahvaa tunnistamista voisi tarvita esimerkiksi yksityisiä terveydenhuoltopalveluita käytettäessä ja erilaisia sähköisiä kauppapalvelusopimuksia solmittaessa. Tästä syystä pidämme todennäköisenä, että yksityisen sektorin tunnistaminen tulee jatkossakin pysymään vähäisenä, jolloin tässä liiketoiminnassa ei myöskään riitä potentiaalia ja kiinnostavuutta yksityisen sektorin toimijoille. Nykyinen malli, jossa esimerkiksi KaPA palvelunäkymiin ei voi tuoda yksityisen sektorin palveluita, ei palvele kansalaisten tarpeita saada kokonaiskuvaa omista palveluistaan.

Auditointivaatimukset tietoturvapalveluille (§14)

Koska etenkin tunnistuspalveluiden, allekirjoituspalveluiden ja roolipalveluiden toimivuus suunnitellusti ja tietoturvallisesti on laajasti julkishallinnon palveluiden ja sähköisen asiointin pohjana, on palveluiden tietoturvaalisuudesta ja tietosuojasta varmistauduttava erityisen huolellisesti. Tämä tarkoittaa tietoturva-vaatimusten huomiointia palveluiden kehittämisestä käyttöönottoon, tuotantoon tukeen ja päättämiseen ulottuvan elinkaaren ajan. Kehitysvaiheessa on auditoitava kehittävien organisaatioiden tietoturvakäytännöt soveltuviin auditointikäytäntöjen mukaisesti. Esimerkiksi Vetuma- ja Virtu-palveluiden auditointi on suoritettu Vahti korotetun tason mukaisesti. Samoin palveluiden ohjelmisto- ja kehittävien organisaatioiden on oltava riittävän vahvoja ja tietoturvakäytännöiltään kypsiä organisaatioita.

Lopuksi

Sähköisen asiointin tukipalveluiden suhteen Suomessa toimivat kilpaillut ja toimivat markkinat, joiden tuloksena voi perustellusti olettaa syntyneen kustannustehokkaita ratkaisuita. Ehdotamme, että näitä olemassa olevia ja toimivia ratkaisuja ei hylättäisi heti lähtötilanteessa, vaan että niiden hyödyntäminen ja sisällyttäminen kokonaisratkaisuun tarkasteltaisiin osana tuon kokonaisratkaisun kehitystyötä, jolloin samalla olisi mahdollista arvioida olemassa olevien ratkaisuiden tehokkuus ja sopivuus kussakin yksittäisessä tilanteessa. Esitetyn lainsäädännön laskelmat osoittavat, että kansallisten palveluiden myötä VRK:een kasvatetaan erittäin suuri ja uusi viranomaisyksikkö toteuttamaan niitä tehtäviä, joita yrityskehittäminen on Suomessa jo pitkään hoitanut. Tämä on omiaan syömään yrityskehittämisedellytyksiä ja eikä näin synny myöskään uusia suomalaisia ohjelmistoteollisuuden vientituotteita.

Mielestämme painopistettä olisi siirrettävä yritysten toimintaedellytysten kehittämiseen ja malliin, jossa ratkaisuja kehitetään kilpaillussa ympäristössä yritysten ja julkishallinnon yhteistyönä. Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön kehittäminen on oleellinen osa voimassa olevaa kansallista

tietohallintostrategiaa.

Kunnioitavasti

Helsingissä 7.1.2016

Fujitsu Finland Oy, psta

Mika Koskinen

Myyntijohtaja

Valtionhallinto, Turvallisuus ja puolustus

[Mene edelliselle sivulle](#)